Deosebirile fundamentale între Ortodoxie şi Papism – ÎPS Ierotheos Vlahos

Mulţi creştini ortodocşi evlavioşi, mai ales dintre tineri, cer să fie informaţi despre diferenţele dintre Biserica Ortodoxă şi Papism. Urmăresc cu mult interes ştirile, aprecierile, analizele şi, în general, articolele din „Orthódoxos Týpos" care se referă la desconsiderarea Sfintelor Canoane de către arhiereii şi teologii ortodocşi, dar şi de către însăşi Patriarhia Ecumenică, aceştia urmărind ca astfel să faciliteze demersul pseudo-unirii ortodocşilor cu papistaşii. Poporul ortodox urmăreşte însă cu nedumerire şi nepăsarea clerului şi a multora dintre mitropoliţi faţă de aceste chestiuni. „Orthódoxos Týpos", răspunzând cererii creştinilor ortodocşi evlavioşi înfăţişează diferenţele dintre Biserica Ortodoxă şi papistaşi, aşa cum sunt acestea consemnate în cartea „Vechea şi Noua Romă – Tradiţie ortodoxă şi apuseană" a Înaltpreasfinţitului Mitropolit de Nafpaktos şi Aghios Vlasios, kir Ierótheos.

Iată ce scrie Înaltpreasfinţitul Mitropolit despre aceste lucruri:

În limbajul teologic al Bisericii Ortodoxe se spune despre creştinismul apusean că a fost scos afară din Trupul hierotheos-vlachos[1]Bisericii lui Hristos. Asta s-a întâmplat la început cu Vechea Romă, şi anume cu Papa, iar mai apoi cu protestanţii, care au fost eliminaţi [din Biserica Romano-Catolică] de către Papă.

Cauzele scoaterii Vechii Rome din Biserica Ortodoxă au fost politice şi teologice. În fapt, însă, creştinii apuseni au fost cei care s-au diferenţiat [de Biserică] în ceea ce priveşte dogma şi, mai ales, în ceea ce priveşte metodologia dogmei, care este Tradiţia isihastă – care constă în faptul că omul dobândeşte cunoaşterea lui Dumnezeu prin metoda isihastă şi în continuare această cunoaştere este pusă în cuvinte, este codificată prin termeni-dogme. Când, însă, cunoaşterea empirică a lui Dumnezeu se pierde, atunci se deformează şi dogmele. Vom vedea pe scurt aceste deosebiri.

1. Deosebiri dogmatice şi ecleziologice

După cucerirea Imperiului Roman de Apus de către franci, au început să fie

introduse în spaţiul acestuia şi primele deosebiri dogmatice, iar odată cu trecerea timpului, au fost adăugate altele şi altele. Despre aceasta am scris cele de cuviinţă în primul capitol al cărţii şi în subcapitolul "Augustin – Toma d'Aquino".

Episcopii Vechii Rome, în ciuda unor deosebiri mici şi neesenţiale, au avut întotdeauna comuniune cu Episcopii Noii Rome şi cu Episcopii Răsăritului până în perioada 1009-1014 d.Hr., când, pentru prima dată, francii au ocupat tronul Vechii Rome. Până în 1009 Papii Romei şi Patriarhii Constantinopolului au fost uniţi în lupta comună împotriva stăpânitorilor şi a episcopilor franci, dar şi împotriva ereticilor care au apărut de-a lungul timpului.

Filioque

La Sinodul de la Frankfurt din 794 d.Hr., francii au condamnat hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic şi cinstirea sfintelor icoane. De asemenea, în 809 francii au introdus în Simbolul de Credinţă dogma Filioque, adică învăţătura despre purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl şi de la Fiul. Acest adaos a fost condamnat atunci şi de Papa ortodox al Romei. La Sinodul de la Constantinopol din 879-880 d.Hr., sub Fotie cel Mare, la care au luat parte şi reprezentanţi ai Papei ortodox de la Roma, au fost condamnaţi cei care anatemizaseră hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic şi cei care introduseseră în Simbolul de Credinţă Filioque. Însă, pentru prima dată, Papa franc Serghie IV, în anul 1009 d.Hr., în epistola sa de întronizare, a adăugat Filioque în Simbolul de Credinţă, iar Papa Benedict VIII, în anul 1014 d.Hr., a introdus Crezul cu Filioque în cultul Bisericii, drept care Papa a fost şters din dipticele Bisericii Ortodoxe.

Marea deosebire

Deosebirea fundamentală dintre Biserica Ortodoxă şi Papism constă în învăţătura despre fiinţa necreată şi energia necreată a lui Dumnezeu. În timp ce noi, ortodocşii, credem că Dumnezeu are fiinţă necreată şi energie necreată şi că Dumnezeu vine în părtăşie cu zidirea şi cu omul prin energia Sa necreată, cu toate acestea, papistaşii cred că în Dumnezeu fiinţa necreată se confundă cu energia Sa necreată (actus purus) şi că Dumnezeu comunică cu zidirea şi cu omul prin energiile sale create, adică susţin că în Dumnezeu există şi energii create. Atunci, Harul lui Dumnezeu, prin care se sfinţeşte omul, este considerat energie creată. Dar astfel omul nu se poate sfinţi, de vreme ce în Sfintele Taine lucrează "harul creat".

Acest lucru, însă, are şi consecinţe de natură bisericească. Din moment ce harul prin care Dumnezeu vine în părtăşie cu lumea este creat, iar harul creat lucrează în Sfintele Taine ale Bisericii, urmează că Taina Dumnezeieştii Euharistii săvârşită de ei nu este Taină şi nu există prefacerea pâinii şi vinului în Trupul şi Sângele lui Hristos. Căci, cum este posibil ca harul creat să prefacă ziditul în nezidit? Acesta este un motiv în plus pentru care nu putem avea comuniune cu Catolicii. Aceasta, desigur, este valabil pentru toate Tainele lor, precum Botezul, Mirungerea etc.

Toate deosebirile

Din această învăţătură fundamentală (actus purus) decurg şi celelalte deosebiri – învăţătura despre purcederea Duhului Sfânt din Tatăl şi din Fiul, Purgatoriul, primatul Papei etc., care au devenit de-a lungul timpului obiectul Dialogurilor Teologice. Iată care sunt acestea:

– Filioque, adică, învăţătura că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl şi de la Fiul, urmarea fiind micşorarea monarhiei Tatălui, anularea egalităţii desăvârşite a Persoanelor Sfintei Treimi, micşorarea în cinstire a Duhului Sfânt ca nefiind de aceeaşi putere şi împreună slăvit cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi, întrucât este socotit drept "Persoană cu lipsuri".

– folosirea pâinii nedospite (azima) la Dumnezeiasca Euharistie de către apuseni, fapt care se abate de la modul în care Hristos a săvârşit Cina cea de Taină,

– sfinţirea "cinstitelor daruri" care se face, nu prin epicleza adresată Tatălui pentru a-L trimite pe Duhul Sfânt, ci prin recitarea cuvintelor lui Hristos de la întemeierea [Euharistiei]: "luaşi mâncaţi… beţi din acesta toţi…",

– concepţia că jertfa pe cruce a lui Hristos a satisfăcut dreptatea dumnezeiască, înţelegere care Îl înfăţişează pe Dumnezeu Tatăl drept un feudal – pe de altă parte, această concepţie trece cu vederea Învierea,

– concepţia despre "meritele prisositoare" a lui Hristos şi a Sfinţilor şi care [merite] sunt la dispoziţia Papei,

– separarea şi ruptura dintre Taina Botezului, a Mirungerii şi a Dumnezeieştii Euharistii,

– învăţătura despre moştenirea vinovăției păcatului strămoşesc,

– inovaţiile liturgice în toate Tainele Bisericii (Botez, Mirungere, Preoţie, Spovedanie, Cununie, Maslu),

– neîmpărtăşirea mirenilor cu “Sângele” lui Hristos,

– primatul Papei, conform căruia Papa este “episcopus episcoporum [episcopul episcopilor] şi izvorul autorităţii preoţeşti şi bisericeşti, este capul infailibil şi Conducătorul Suprem al Bisericii, pe care o chiverniseşte în chip monarhic ca locţiitor al lui Hristos pe pământ” (I. Karmiris). Sub acest aspect, Papa se consideră pe sine urmaş al Sfântului Apostol Petru, căruia i se subordonează ceilalţi Apostoli, chiar şi Sfântul Apostol Pavel,

– inexistenţa împreună-slujirii în cadrul actelor de cult,

– infailibilatea Papei,

– dogma imaculatei concepţii a Născătoarei de Dumnezeu şi în genere cultul marial, conform căruia Maica Domnului este ridicată la dumnezeirea Treimică, vorbindu-se, desigur, şi despre Sfânta Pătrime,

– teoriile despre analogia entis şi analogia fidei care s-au încetăţenit în spaţiul apusean,

– învăţătura despre progresul continuu al Bisericii în descoperirea faţetelor ascunse ale adevărului revelat,

– învăţătura despre vocaţia absolută,

– concepţia despre metodologia comună atât în cunoaşterea lui Dumnezeu, cât şi în cunoaşterea creaturilor, care a condus la conflictul dintre teologie şi ştiință.

În fine, marea ruptură se vădeşte în deosebirea dintre teologia scolastică şi cea isihastă. În Apus s-a dezvoltat scolasticismul ca încercare de cercetare a tuturor tainelor credinţei prin raţiune (Anselm de Canterburry, Toma d’Aquino), în timp ce în Biserica Ortodoxă dăinuie isihasmul, adică curăţirea inimii şi luminarea minţii, pentru dobândirea cunoaşterii lui Dumnezeu. Dialogul dintre Sfântul Grigore Palama şi scolasticul şi uniatul Varlaam este semnificativ în acest sens şi arată această deosebire.

Abatere de la ecleziologia ortodoxă

Consecinţă a tuturor celor de mai sus este faptul că în Papism avem de-a face cu o abatere de la ecleziologia ortodoxă. Câtă vreme în Biserica Ortodoxă se acordă o mare importanţă îndumnezeirii, care înseamnă comuniunea omului cu Dumnezeu prin vederea Luminii necreate, îndumnezeiţii fiind cei care se întrunesc, aşadar, în cadrul Sinoadelor Ecumenice pentru a marca neîndoielnic hotarele adevărului revelat [de înşelare] în situaţiile de confuzie – în Papism se dă o mare importanţă instituţiei Papei, care Papă este mai presus chiar şi decât Sinoadele Ecumenice.

Potrivit teologiei latine "autoritatea Bisericii există doar când se întemeiază şi se armonizează cu voinţa Papei. În caz contrar, ea este desfiinţată". Episcopul Maré a scris: "Ar fi mult mai exacţi romano-catolicii dacă, rostind Crezul, ar spune: "şi întru unul Papă" decât să spună "şi întru una … Biserică".

De asemenea, "importanţa şi rolul episcopilor în cadrul bisericii romano-catolice nu este decât aceea de simplă reprezentare a puterii papale, căreia i se supun şi episcopii înşişi, la fel ca şi simplii credincioşi". În ecleziologia papistaşă se afirmă în esenţă că: "puterea apostolică s-a pierdut odată cu Apostolii şi nu a fost transmisă episcopilor ce i-au urmat lor. Numai puterea papală a lui Petru, sub care se aflau toţi ceilalţi, s-a transmis succesorilor lui Petru, adică Papilor" . Chiar şi Sinoadele Ecumenice au valoarea pe care le-o îngăduie Papa Romei, deoarece "nu sunt şi nici nu pot fi altceva decât congrese ale creştinismului, convocate sub autoritatea, puterea şi prezidiul Papei". Dacă Papa iese din sala de congres spunând: "Nu mă mai aflu aici", în acea clipă Sinodul Ecumenic încetează să mai aibă valabilitate. "Prevederile Sinodului, de asemenea, nu au nici o valoare dacă nu sunt consimţite şi validate de Papă, care le va şi impune, prin natura autorităţii sale, credincioşilor" .

Din această perspectivă, "Biserica" papistaşă afirmă că toate Bisericile Răsăritului sunt în dezacord [cu Papa] şi prezintă lipsuri, aşadar prin iconomie ne primesc papistaşii în comuniune, şi, desigur, tot prin iconomie ne acceptă ca Biserici surori, întrucât "Biserica" papistaşă se consideră pe sine Biserica-Mamă, iar pe noi ne consideră Biserici-Fiice.

Vaticanul este stat

Vaticanul este stat, iar fiecare Papă este conducător al statului Vatican. Avem de-a face cu o organizaţie antropocentristă, ceea ce presupune secularizare, şi anume o secularizare instituţionalizată. Statul Vatican a fost întemeiat în 755

d.Hr. de Pepin cel Scurt, tatăl lui Carol cel Mare, iar în epoca noastră a fost recunoscut în 1929 de către Musolini. Este importantă justificarea pe care Papa Pius IX o dă proclamării Statului Papal, aşa cum acesta însuşi a rostit-o: "Reprezentantul pe pământ al lui Dumnezeu nu poate fi cetăţeanul unui stat pământesc". Hristos a fost cetăţean al unui stat pământesc, Papa nu poate fi! Autoritatea papală constă în teocraţie – căci teocraţia se defineşte drept concentrarea puterii lumeşti şi bisericeşti într-o singură persoană. Astăzi state teocratice sunt Vaticanul şi Iranul.

Sunt edificatoare cele afirmate în cadrul cuvântului ţinut la întronizarea sa, de Papa Inochentie III (1198-1216): "Cel care are mireasă este mire. Dar această mireasă (Biserica) nu a venit la unirea nunţii cu mâinile goale, ci mi-a dăruit o preţioasă zestre fără seamăn, şi anume plinătatea bunurilor duhovniceşti şi vastitatea celor lumeşti, măreţia şi belşugul amândurora... Ca simboluri ale bunurilor lumeşti mi-a dat Stema, Mitra pentru Preoţie, iar Stema pentru împărăţie şi m-a rânduit reprezentant al Aceluia, pe haina şi pe coapsa Căruia s-a scris: Împăratul Împăraţilor şi Domnul Domnilor".

Prin urmare, există mari deosebiri teologice, care au fost condamnate de Sinodul ţinut sub Fotie cel Mare şi de Sinodul ţinut sub Sfântul Grigorie Palama, după cum se vede şi în "Sinodiconul Ortodoxiei". De asemenea, şi Părinţii Bisericii, şi Sinoadele Locale până în secolul al XIX-lea, au condamnat toate înşelările Papismului.

Lucrul acesta nu se tămăduieşte şi nici nu poate fi îndreptat printr-o simplă absolvire formală, pe care o va acorda Papa pentru o greşeală istorică, câtă vreme concepţiile sale teologice rămân în afara Revelaţiei, iar Ecleziologia se mişcă pe un drum greşit – câtă vreme, desigur, Papa trece drept conducătorul lumii creştine, drept succesor al Apostolului Petru şi vicar-reprezentant al lui Hristos pe pământ, ca şi cum Hristos i-ar fi acordat Papei puterea Sa, iar El s-ar odihni fericit în Ceruri.

Orthódoxos Týpos, 9 noiembrie 2012, nr. 1949, pp. 1, 6.

Traducere Mihail Ilie(G.O.)

https://www.impantokratoros.gr/F8E7F542.ro.aspx